

Myroslava Rudyk¹**Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine**

ORCID ID: 0000-0003-3612-100X

e-mail: rudyk_miroslava@ukr.net

Тема війни в Україні в сегменті української блогосфери

Temat wojny w ukraińskich blogach

ABSTRAKT

W artykule zbadano, jak wojna wpłynęła na twórczość ukraińskich blogerów. Opracowanie obejmuje kanały komunikacji znanych blogerów i ich podejście do tematu wojny. Zmiany polityki informacyjnej przed i po wojnie prześlędzono na przykładzie treści zamieszczanych przez poszczególnych blogerów.

SŁOWA KLUCZOWE: wojna, media, blogerzy, informacja, zawartość treści

Світ медіа постійно змінюється, накладаючи постійно нові актуальні чинники інформування про реальну дійсність. Відтак з'являється все більше джерел, від яких можна оперативнo отримати інформацію. В умовах війни змінюється ситуація з добором інформації, адже воєнна тематика заповнює без винятку всі інформаційні ніші. Сучасна людина відносить до своїх базових потреб безперервний доступ до потрібної інформації. Саме тому й відчуває страх перед недоінформуванням. А це значним чином впливає на світ інформації, де спостерігаємо творення контенту на запит аудиторії. Адже у воєний час не достатньо лише інформування, важливим є також оцінка фактів і явищ, вмільний аналіз та інтерпретація інформації, тенденційність і прогностичність розвитку ситуації надалі.

Важливу роль у цих процесах відіграє блогосфера, як сукупність різноманітних сервісів, платформ, інструментів для поширення інформації. Все це змінює підхід до споживання інформації та до її творення чи відображення. Змінюються й комунікативні навички, зростає оперативність подачі інформації. Інформація має стратегічне значення, бо під час війни розширюється її поліфункційність від оперативного інформування до функції критики, мотивації і підтримки, а також

¹ Data złożenia tekstu do redakcji „MIS”: 21.10.2022 r.; data zatwierdzenia tekstu do druku: 23.11.2022 r.

залучення до креативного контенту.

«Сьогодні блогосфера служить як середовище активної соціальної дії. З'являються блогери – справжні лідери думок. Їх блоги не просто читають, їм довіряють. Іноді більше, ніж стандартним ЗМІ»².

Справді, в умовах запроваджених Урядом України телемарафону «Єдині новини», коли відбувається цілодобова трансляція національних телеканалів України, з метою інформування населення щодо ситуації в Україні від початку російського вторгнення, важливою є альтернативна інформація від блогерів – лідерів думок, які вже мають авторитет завдяки своїй експертності.

Прикладом інтенсивного інформування у воєнний час є діяльність журналіста і політичного експерта Віталія Портникова, який на платформі YouTube оперативно дає оцінку головним фактам російсько-української війни. Це канал авторських коментарів журналіста, який має свою цілову кількість 232 тис. фоловерів. Від початку війни Віталій Портников публікує відео з аналізом воєнної ситуації. Тривалість відео матеріалів в середньому становить до 10 хв. Кожне відео виходить щоденно іноді й двічі на день і присвячене розбору ситуації щодо війни в Україні. Проблематика зазначених проблем досить широка – від геополітики до емоційної оцінки дій ворога, викривання злочинів керівництва росії, політичне прогнозування розвитку ситуації в Україні. Існує й інший YouTube- проєкт Віталія Портникова у рамках Радіо Свобода Україна – це авторський відеоблог «Точка зору», де також присутня аналітика найважливіших подій, але в дещо коротшому форматі, розмір відео в середньому становить 3,5 хв. Заголовки матеріалів такі: «Вторгнення росії», «План путіна – розчленувати Україну», «Крейсери «Москва» і «Генарал Бельграно» – символи поразки диктатур», «Буча: путінська ідеологія «руського міра» – вбивати невинних» та ін.

Контент відомого журналіста і блогера В. Портникова можна охарактеризувати, як ґрунтовну політичну аналітику. Треба зазначити, що специфіка контенту Віталія Портникова мало змінилася, він і далі працює у сфері політичної журналістики, сповідує проукраїнську позицію.

Інший відомий блогер – це львівський журналіст Остап Дроздов. Він відомий своєю радикальною позицією у стосунку до росії ще у довоєнний час. Його публікації – це гостра емоційна критика з яскравою образністю висловлювань. YouTube-канал О.Дроздова³ налічує 106 тис. підписників. Від початку війни блогер не висловлювався публічно, витримав паузу, дотримуючись принципу мораторію на критику. Однак, згодом він відновив свою програму «Домашні посиденьки», яку веде у прямому ефірі. Тривалість трансляції в середньому становить півтори години. Кожен випуск присвячений розлогим роздумам про нагальні проблеми. Автор вміло поєднує існуючі факти жорстокої української реальності з відлунням у минуле, надає комплексну оцінку ситуації, що склалася, також в історичному

² Vitalii Portnykov, <https://www.youtube.com/c/portnikov/about> (17.04.2022)

³ Ostap Drozdov, <https://www.youtube.com/c/DROZDOV> (25.04.2022)

ракурсі. Під час війни з'явився також інший проєкт О.Дроздова, в якому він оперативно реагує на події – «Дроздов. ПОЗИЦІЯ». Тут ми бачимо рефлексії блогера довкола сутності руского міра, намагання глибшого трактування ідеології рашизму. Ці випуски мають коротший формат відео, до 30 хв., і присвячені одній наскрізній актуальній темі, наприклад, відновлення пам'ятників Леніну на окупованих територіях, репарація постраждалим мешканцям Сходу і Півдня України. Впродовж війни блогер виявив необхідність, окрім YouTube, використовувати платформу Telegram. Свій телеграм-канал О.Дроздов⁴ почав вести з 26 березня 2022 року. На каналі розміщено як актуальні відео з YouTube-каналу, так і текстові матеріали, історичні хроніки, цитати відомих філософів, політичних постатей, митців (Сенеки, В'ячеслава Липинського, Чарлі Чапліна, Юрія Тютюника, Джохара Дудаєва та ін.). Контент Остапа Дроздова під час війни став ще більш радикальним, емоційним, з гострим критичним спрямуванням. Авторіві притаманний публіцистичний стиль, багата образна мова, інтертекстуальність. Частота виступів блогера теж збільшилася, оскільки, на нашу думку, почастишала кількість інформаційних приводів.

Наступний блогер у фокусі нашого розгляду – це активіст Сергій Стерненко⁵. Його контент також зосереджений на темі війни. Принцип роботи блогера у довоєнний час полягав в огляді головних політичних подій, особливо таких, які мали резонанс в українському суспільстві. Сергій Стерненко своєю платформою комунікації обрав теж YouTube. Він веде канал з 2013 року. Має 772 тис. фоловерів. Особливістю змістового наповнення ефіру Сергія Стерненка є гостра політична оцінка воєнних дій, висміювання недолугих дій ворога, відвертий тролінг інформаційного простору росії. Відеоформат повідомлень складається з нарізки основних актуальних моментів, що стали інформаційним приводом, і самого аналізу з елементами іронії і сарказму, застосуванням інших сатиричних методів в інтерпретації самого блогера. Відео в основному мають 10-12 хв. Ось кілька прикладів з останніх випусків Сергія Стерненка: «Благодатний вогонь в Брянську», «росія тут ламає зуби», «Не знають чому напали», «Скобаєва не хотіла війни» та ін. Відмінність контенту цього блогера у порівнянні з Віталієм Портиковим та Остапом Дроздовим полягає в поєднанні нарації самого блогера з врізками відеоряду аналізованих подій, коментарів з російських медіа, офіційних заяв політиків російської федерації тощо. Поєднання таких елементів з одного боку унаочнює аналізовану інформацію, додає експресивності і має також креативне вираження.

Важливим аспектом аналізу української блогосфери під час війни є діяльність відомого блогера Олексія Дурнева, який має біля мільйона підписників⁶. Власне блогер є уродженцем з Маріуполя, який на сьогодні став містом-героєм і містом-мучеником водночас. У довоєнний час блогер був популярним серед

⁴ Ostap Drozdov, <https://t.me/OstapDrozdovOfficial> (20.04.2022)

⁵ Serhii Sternenko, <https://www.youtube.com/c/STERNENKO/about> (20.04.2022)

⁶ Oleksii Durniev, <https://www.youtube.com/c/AlekseyDurnev/about> (27.04.2022)

молодіжної аудиторії. YouTube-канал Олексія Дурнева спеціалізувався на контенті у вигляді тролінгу зірок естради та інших медіаперсон. Під час війни блогер теж переформатував свою діяльність на воєнну тематику. Родзинкою його відео є аналіз соцмереж жителів росії. Це своєрідне продовження його знаменитої рубрики «Дурнев дивиться сторіз» у рубрику «Боже, яке воно кончене». Якраз такі відео в певному сенсі допомагають зрозуміти примітивність мешканців росії, їхню мотивацію дій та примітивний спосіб мислення. З іншого боку, такий аналіз демонструє відмінність між українською та російською ментальністю, а також слугує нам певною емоційною розрядкою, на кшталт розважального контенту. Приємною зміною в роботі блогера є його виражена політична позиція, а також поступова відмова від російської мови, якою, зазвичай, тривали ефіри. Усвідомлення своєї ідентичності є похвальним прикладом того, як війна змінює свідомість блогера, а за його допомогою і великої аудиторії його підписників.

Інформаційний простір під час війни відкрив нових блогерів, певним чином аматорів, спікерів, чие слово набуло особливого значення в умовах нової інформаційної політики. Тож народними улюбленцями під час війни стали Олексій Арестович та Віталій Кім.

Олексій Арестович⁷ – відомий як спікер делегації України у Тристоронній контактній групі на Мінських переговорах. Також він має офіційний статус позаштатного радника голови Офісу Президента України Андрія Єрмака. В умовах війни Олексій Арестович став офіційним речником від влади у справах інформування про воєнну ситуацію. Час війни зробив з нього справжнього блогера і зірку медіапростору. На платформі Youtube блогер має 950 тис. підписників. Увійшов до топ-ста блогерів України. Олексій Арестович щодня в офіційному стилі, в формі брифінгу подає короткі хроніки війни, де в основному подає фактологічний матеріал, хоча й не обмежується цим, а й демонструє власну оцінку, додає емоційні коментарі, розбавляє статистичні дані своїми репліками. Блогер став медійним «улюбленцем» української аудиторії через свою впевнену поставу, мотиваційні промови, підбадьорливий тон мовлення. Попри озвучення офіційної інформації, Олексія Арестовича запрошують медіа для коментування воєнних дій, тенденцій і перспектив воєнних операцій, з ним проводять інтерв'ю, записують коментарі тощо. Однак, експертність О.Арестовича можна поставити під сумнів, бо після його неофіційних заяв нерідко інформацію доводилось уточнювати і спростовувати. Тому блогеру найкраще працювати з офіційними даними. Налаштованість на позитивний лад, безкомпромісне оптимістичне бачення українського майбутнього, уміння подати навіть надскладну інформацію у позитивному ключі – це ті риси комунікатора, які допомагають суспільству у складний воєнний час. Мабуть, блогер майстерно справляється з таким завданням через наявний акторський досвід та вивчення психології, зокрема він займався організацією психологічних

⁷ Oleksii Arestovych <https://www.youtube.com/c/arestovych/about> (24.04.2022)

тренінгів для військових.

Віталій Кім⁸ – голова Миколаївської обласної державної адміністрації. Став зіркою медіапростору саме під час війни. До цього він був підприємцем і звичайним чиновником. Блогерська діяльність Віталія Кіма безпосередньо пов'язана з інформуванням про воєнні дії в Миколаївській області. Це короткі відео, а також текстова інформація у Telegram-каналі у формі звіту про реальну ситуацію. Автор рубрики «Доброго ранку, ми з України!», яка дала поштовх до появи великого креативного контенту, мемів і гумористичних матеріалів. У Telegram Віталій Кім має 857946 тис. підписників. Контент блогера – це не лише поточна інформація у Миколаївській області, це також і щоденні звернення Президента, повідомлення про політичні стратегії щодо України на міжнародній арені, і банальні повідомлення про повітряну тривогу. Врівноважений, спокійно налаштований, позитивний. Також, як і попереднього героя Олексія Арестовича, Віталія Кіма теж не оминула увага традиційних медіа. Однак у своїх рефлексіях для ЗМІ він більш стриманий, лаконічний, серйозний. Його експертиза більше стосується економічної сфери, адже в минулому він підприємець, тому очевидно, що має розуміння саме в цих процесах, і в умовах війни ця ланка теж є важливою для держави. Віталій Кім об'єднав Миколаївську область у протистоянні ворогу. Його успіх серед аудиторії пов'язаний, на нашу думку, з образом «хлопця з народу». Це проявляється і в його комунікації, яка є простою, поточною, без пафосу. Віталій Кім став уособленням невичерпності енергії і незламності бойового духу українського народу.

Війна загалом докорінно змінила медіапростір в Україні. Тема війни стала наскрізною у повідомленнях блогерів. Це пов'язано і з потребою аудиторії мати актуальну інформацію, яка пов'язана з питанням безпеки і збереженням життя громадян.

Професор Б. Потятиник слушно зауважує про те, що блогери з великою аудиторією прирівнюються до ЗМІ, їх слово і думка мають важливість, бренди залучають їх до співпраці для розробки нових продуктів. Блог в теперішньому медіапросторі – це не просто онлайн-щоденник, це велика кількість платформ і видів блогінгу, яка дозволяє створювати різноманітний контент⁹.

За допомогою нової ролі блогера кожен має можливість для публічної комунікації, завдяки використанню раніше незнаних і недоступних інструментів. Процеси інтернетизації і глобалізації відкривають безкінечні можливості для реалізації комунікації. Як бачимо, контент професійних комунікаторів (Віталія Портникова, Остапа Дроздова) відрізняється від інших блогерів саме журналістськими стандартами у підходах до висвітлення інформації. Але й інший контент є важливим в умовах війни – це й офіційна оперативна інформація, інтерпретація важливої інформації або ж цікавий креативний контент, який охоче підхоплює аудиторія.

⁸ Vitalii Kim, <https://t.me/mykolaivskaODA> (25.04.2022)

⁹ Potiatyuk, B., *Internet-zhurnalistyka*, PAIS, Lviv, 2010, s. 246

Бібліографія

Potiatynyk, B., Internet-zhurnalistyka, PAIS, Lviv, 2010.

Інтернет-джерела

MediaDriver. Tvii navihator u sviti media / *Multymediinyi onlain-posibnyk*, <http://mediadriver.online/> (02.04.2022)

Vitalii Portnykov, <https://www.youtube.com/c/portnikov/about> (17.04.2022)

Ostap Drozdov, <https://www.youtube.com/c/DROZDOV> (25.04.2022)

Ostap Drozdov, <https://t.me/OstapDrozdovOfficial> (20.04.2022)

Serhii Sternenko, <https://www.youtube.com/c/STERNENKO/about> (20.04.2022)

Oleksii Durniev, <https://www.youtube.com/c/AlekseyDurnev/about> (27.04.2022)

Oleksii Arestovych <https://www.youtube.com/c/arestovych/about> (24.04.2022)

Vitalii Kim, <https://t.me/mykolaivskaODA> (25.04.2022)

The Topic of the War in Ukraine in the Segment of the Ukrainian Blogosphere

Summary

The study examines the communication channels of famous Ukrainian bloggers and their approach to the topic of war. The main aim of the study was to trace the changes in the information policy before and after the war that were observed in the content posted by individual bloggers.

Keywords: war, media, bloggers, information, content